

KONAKLAMA İŞLETMELERİNİN MUHASEBE EĞİTİMİNDEN BEKLENTİLERİ

Süleyman UYAR*
Esin YELGEN**

ÖZET

Diğer sektörlerde olduğu gibi konaklama sektöründe de en önemli birimlerden birisi muhasebe bölümüdür. Konaklama sektörü sahip olduğu kendine has özellikleri ile özel bir muhasebe ve turizm bilgisini gerektirmektedir. Konaklama sektöründe yapılan çeşitli araştırmalar hızla artan kalifiye eleman eksikliğine dikkati çekmekte olup bunlardan birisi de muhasebecilerdir. İşletme sahiplerine göre konaklama sektöründeki en önemli eksiklik lisans ve lisansüstü seviyede eğitim görmüş muhasebecilerin azlığıdır. Çalışmanın konusu ve uygulama alanı konaklama işletmeleri ile sınırlandırılmıştır. Yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde bu çalışmanın amacı Alanya bölgesinde faaliyet gösteren beş yıldızlı otellerin muhasebe müdürlerinin muhasebe eğitiminden beklentilerini tespit etmektir. Bu bağlamda söz konusu müdürler ile bir anket çalışması yapılmış ve elde edilen bulgular makalenin sonuç kısmında açıklanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe, Eğitim, Muhasebe eğitimi, Konaklama sektörü, Konaklama işletmeleri ve muhasebe.

THE EXPECTATIONS OF THE ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS FROM ACCOUNTING EDUCATION

ABSTRACT

As in all other sectors also in accommodation sector one of the most important departments is accounting. Accommodation sector with its own unique characteristics requires a special knowledge of accounting and tourism. Various researches conducted in the accommodation industry draw attention to the rapidly growing lack of qualified staff and one of them is the accountant. According to

* Doç. Dr., Akdeniz Üniversitesi, Alanya İşletme Fakültesi, suvar@akdeniz.edu.tr

** Arş. Gör., Akdeniz Üniversitesi, Alanya İşletme Fakültesi, esinyelgen@akdeniz.edu.tr

business owners, the most important deficiency in the sector is the lack of accountants with degrees in bachelors and masters. Subject and application area of the study is limited by accommodation establishments. Within the framework of the above descriptions, the aim of this research is to determine the expectations of the accounting managers of the five-star hotels in Alanya from accounting education. In this context, a questionnaire study has been made and the findings have been described at the conclusion section of this article.

Key Words: *Accounting, Education, Education of accounting, Accommodation sector, Accommodation establishments and accounting.*

1. GİRİŞ

Dünya ekonomisinde ortaya çıkan küreselleşme, işletmelerde fiziksel varlıklardan ziyade bilginin öne çıkmasına neden olmaktadır. Bu çerçevede bilgi teknolojilerindeki gelişmeler, sermayenin küreselleşmesi, para ile ifade edilen işletme faaliyetlerinin eskiye nazaran daha karmaşık bir hal almasına neden olmaktadır. Bu gelişmelerden oldukça fazla etkilenen ve rekabetin çok yoğun yaşandığı sektörlerden birisi de turizmdir. Turizm sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin bu gelişmelere uyum sağlayabilmeleri, muhasebe verilerinin kayıtlanması, yorumlanması, analiz edilmesi, işletme yönetimine karar almalarında yardımcı olunması, eğitilmiş ve etkin çalışan muhasebe birimi çalışanlarına sahip olmalarına bağlıdır. Turizm sektörünün muhasebe birimi açısından yaşadığı sıkıntı; çalışanların, üniversitelerin iktisadi ve idari bilimler fakültelerinden, işletme ve iktisat fakültelerinden mezun olanların turizm sektörü hakkında yeterli bilgi sahibi olmaması, turizm ve otelcilik bölümlerinden mezun olanların ise muhasebe bilgisine tam vakıf olamamalarıdır. Bu bağlamda turizm sektöründeki işletmelerin üniversitelerle işbirliği yapmaları bu sorunun çözümü açısından son derece önemlidir.

Dünya turizm sıralamasında en çok ziyaret edilen ülke açısından 7. sırada bulunan Türkiye, son yıllarda hızla artan turist sayısı ve turizm geliri ile turizm sektöründe ön plana çıkmaktadır. 2010 yılı verilerine göre Türkiye'nin toplam turizm gelirleri 20.807 milyon dolardır. Turizm sektörünün Gayri Safi Milli Hasıla içindeki payı ise 2009 verilerine göre yüzde 3.4'tür (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2011). 2009 yılı verilerine göre Türkiye'deki turizm yatırım ve işletme belgeli toplam tesis sayısı 3.379, turizm yatırım ve işletme belgeli toplam oda sayısı 392.502 ve turizm yatırım ve işletme belgeli toplam yatak sayısı ise 840.221'dir (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2011). Bu veriler çerçevesinde turizm sektörü genel

ekonomiye gerek istihdam gerekse elde edilen gelir açısından önemli bir katkı sağlamaktadır. Türkiye’de turizm denince akla ilk Antalya bölgesi gelmektedir. Antalya bölgesi gerek tesis, gerek oda ve gerekse yatak sayısı açısından genel turizm pastasının önemli bir kısmına sahiptir. Antalya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü (2011) turizm istatistiklerine göre; Antalya’da turizm yatırım ve işletme belgeli toplam tesis sayısı 888, turizm yatırım ve işletme belgeli toplam oda sayısı 179.188 ve turizm yatırım ve işletme belgeli toplam yatak sayısı ise 384.512’dir. Alanya’da turizm yatırım ve işletme belgeli toplam tesis sayısı 275, turizm yatırım ve işletme belgeli toplam oda sayısı 42.208 ve turizm yatırım ve işletme belgeli toplam yatak sayısı ise 89.583’dir. Antalya’daki Bakanlık işletme ve yatırım belgeli tesislerdeki toplam 384.512 yatak kapasitesinin % 23,30’u Alanya’da bulunmaktadır.

Yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde bu çalışmanın amacı, konuyla ilgili yaşanan sorunları tespit etmek, hızlı ve sürekli büyüyen konaklama işletmeleri yöneticilerinin muhasebe eğitiminden beklentilerini ortaya koymak ve konaklama işletmeleri için insan gücü yetiştirilmesinde üniversitelerin dikkat etmesi gereken noktaları belirlemektir. Bu anlamda araştırmanın literatür kısmında, muhasebe eğitimi, bu eğitimin amacı, tarihsel gelişimi, işletmeler açısından önemi, muhasebe eğitiminin mevcut durumu ve geliştirilmesine yönelik olarak turizm sektöründe yer alan konaklama işletmelerinin muhasebe eğitiminden beklentileri açıklanmıştır. Çalışmanın son kısmında, Alanya’da turizm sektöründe faaliyette bulunan konaklama işletmelerine uygulanan bir anketin sonuçları ve bu sonuçlarla bağlantılı olarak yapılan öneriler yer almaktadır.

1.1. Muhasebe Eğitimi ve Muhasebe Eğitiminin Amacı

Eğitim zaman ve mekan yönünden kapsamlı, süreli ve çok boyutludur. Eğitim, toplumların gelişimine bağlı olarak devamlı değişme gösteren bir süreçtir (Orhaner vd., 2003: 3). Bu doğrultuda eğitim genel anlamda bireyde davranış değiştirme süreci olarak tanımlanabilir. Diğer bir ifadeyle, bireyde kendi yaşantısı ve kasıtlı kültürlenme yoluyla istenilen davranış değişikliğini meydana getirme sürecidir (Demirel, 2003: 6). Mesleki eğitim ise bireysel ve toplumsal yaşam için zorunlu olan belirli bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve pratik uygulama kazandırarak, bireyi zihinsel, duygusal, sosyal, ekonomik ve kişisel yönleriyle dengeli biçimde geliştirme sürecidir (Orhaner vd., 2003: 199).

İletişim araçlarının gelişmesiyle ülkeler arasındaki mesafeler kısalmış, birbirleriyle olan bilgi alışverişi her geçen gün artmaya başlamıştır. Bu gelişmelerden işletmeler, işletmeciler ve muhasebe mesleği de payına düşen miktarda etkilenmiştir (Süer, 2007: 17). İşletmelerin planlama, koordinasyon ve kontrol faaliyetlerinin sağlanmasında, bilgi sunan ve sunduğu bilgilerden yararlanan sistemlerden biri olan muhasebe, işletme yönetimlerinin fonksiyonlarını yerine getirmelerinde önemli bir rol üstlenmektedir (Tek vd., 2010: 38). Muhasebe terimi, geleneksel olarak işletmenin çalışmasında yönetime yardımcı olmak üzere hem verilerin işlenmesini hem de bu verilerin kullanımını kapsamaktadır (Burgess, 2004: 145). İşletmelerin mali nitelikli işlemlerini kaydeden, sınıflandıran ve elde ettiği sonuçları finansal tablolar aracılığı ile çıkar gruplarına ulaştıran bir bilim dalı olarak muhasebe, bu özelliği ile bir lisan niteliğinde olup literatürde “işletmenin dili” olarak nitelendirilmektedir (Dinç vd., 2009: 158).

Muhasebe eğitimi geleneksel olarak dar disiplin sınırları içinde tanımlanmıştır. Muhasebe eğitimi disiplinin dar, işlevselci bakış hâkimiyeti ile ilgili algılanan eksiklikleri gidermek için tasarlanmış bir reform çabasının tam ortasında yer almaktadır (Boyce, 2004: 567-569). Birçok ülkede üniversitelerde ve kolejlerde birçok muhasebe eğitimi programları, uzmanlara uygulama yapmak için gerekli olan beceri eğitimi eksikliği ve muhasebe programında kısıtlı bilgiye sahip konularla çok dar kapsamda oluşturulmuş ve kadrolandırılmıştır. Muhasebe uygulayıcıları bazı özelleştirilmiş muhasebe konuları dışında genel olarak bilgi kavramı eksikliği için muhasebe mezunlarını sürekli eleştirmektedirler. Buna ek olarak çoğu muhasebe mezunları, kişilerarası iletişim, takım çalışması, analitik yargı, problem çözme vb. gibi alanlarda oldukça kötü bir performans göstermektedir (Lin, 2008: 111). Bu yüzden muhasebe eğitimi, muhasebenin ilişkili olduğu diğer alanlardaki- işletme, yönetim, üretim, pazarlama, ekonomi, finans, vergi, hukuk, teknoloji, matematik, istatistik vb.- eğitimle desteklenmelidir. Dolayısıyla muhasebe eğitimi, muhasebeciye gerekli becerileri kazandıracak yeterliliklerin sağlanması, bunların hayata geçirilmesi ve sürdürülmesi açısından önem kazanmaktadır (Kalmış vd., 2004: 3). Ekonomik yapıların gelişmesi ve değişmesi ile muhasebe mesleğine daha çok görev yüklendiği için, bu görevleri yerine getirebilecek nitelikli muhasebe elemanlarına duyulan ihtiyaç da artmıştır. İşletmelerin ihtiyaç duydukları bilgilerin, tarafsız bir biçimde elde edilmesi, verilen görevlerin yerine getirilmesi muhasebe alanında iyi bir eğitim almış bireylerce sağlanacaktır. Her sektörde olduğu gibi muhasebe mesleği için

gerekli olan kalifiye elemanların yetiştirilmesi eğitim kurumlarının sorumluluğu altındadır. Nitelikli insan yetiştirme çabaları her meslekte olduğu gibi muhasebe meslek alanında da giderek önem kazanmakta ve hızla değişen dünyanın önemli bir parçası olmak yolunda ilerleyen ülkemizde muhasebe eğitimi veren eğitim kurumlarının, eğitim programlarında yapacakları düzenlemelerde bu değişimi göz ardı etmesi mümkün olmamaktadır (Süer, 2007: 17). Muhasebe eğitimi, işletme kararlarına yararlı bilgilerin belirlenmesi, toplanması, ölçülmesi, işlenmesi, kaydedilmesi, doğruluğunun denetlenmesi, kolay anlaşılır raporlar şeklinde özetlenmesi, incelenmesi ve incelenmesinden çıkan sonuçların karar almada kullanılması konusunda öğrencilerin bilgilendirilmesi ve bu bilgilerin kullanılması için yeteneklerinin geliştirilmesi şeklinde tanımlanabilmektedir (Uçma vd., 2009: 38). Bu doğrultuda muhasebe eğitimi, muhasebecinin içinde çalıştığı çevresel koşulları görebilme, sorunları belirleme ve bunlara çözüm bulabilme becerilerinin kazandırılması açısından çok önemlidir (Tokay vd., 2010: 286).

Muhasebe bilgi sistemi, işletmelerdeki teknolojik yapılanmadan en çok etkilenen sistemlerdendir. Teknolojinin gelişmesiyle ortaya çıkan bilgisayara dayalı muhasebe bilgi sistemlerinden bilgi elde etmek kolaylaşmaktadır (Subaşı vd., 2010: 111). Bu bağlamda muhasebecinin bilgileri değerlendiren, yorumlayan, konulara dikkat çeken ve yönetici için gerekecek bilgileri belirleyip ortaya çıkarmasını sağlayacak özelliklerle donatılmış ve bilgi ve iletişim teknolojilerini iyi kullanabilecek şekilde eğitilmesi gerekmektedir (Aktaş vd., 2009: 52). Ayrıca muhasebe eğitiminin; genel muhasebe bilgisi yanında etik, muhasebenin kavramsal boyutu, yazılı, sözlü ve kişisel etkili iletişim becerileri, iş dünyası, sosyal bilimler, teknolojik bilgi ve yapılandırılmamış karmaşık olayları algılama yeteneği gibi konuları içermesi gerekmektedir (Uyar, 2008: 93).

Muhasebe meslek mensuplarının eğitimi; onların öğrenmeye devam etmelerini ve profesyonel yaşamları boyunca değişimlere adapte olmalarını sağlayacak bilgi ve beceriler ve mesleki değerler temelini oluşturmak zorundadır (Durak, 2009: 29). Buna göre muhasebecilerin sahip olması gereken bilgiler; genel bilgi, işletme ve işletmecilik bilgileri, bilgi teknolojileri bilgisi ve muhasebe ile ilgili bilgilerdir. Sahip olması gereken beceriler ise; entelektüel beceriler, iletişim becerileri ve teknolojik becerilerdir (İbiş vd., 2011: 3). Bu bağlamda muhasebe eğitimi ile ulaşılmak istenilen amaçlar şu şekilde sıralanabilir (Korukoğlu, 1998: 14):

- Genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri doğrultusunda işletmede kayıt sisteminin oluşturulması,
- Muhasebenin temel kavramları doğrultusunda kişilerin eğitilmesi ile işletme amaçlarına hızlı ve doğru ulaşılması,
- Muhasebe standartlarının oluşturulması ve geliştirilmesi,
- Muhasebe uygulamaları ve raporlama tekniklerinin öğretilmesi, doğru ve sağlıklı bilgi üretilerek yönetime aktarılması,
- Muhasebe dalındaki bilgi ve becerinin artırılması, personel kalitesinin yükseltilmesi,
- Muhasebe uygulamaları ile ilgili güncel gelişme ve değişikliklerin izlenmesi,
- Teknolojik gelişmelerin muhasebe uygulamalarına yansıtılması,
- Yasal düzenlemelerde yapılan değişikliklerin izlenerek personelin bilgilendirilmesi,
- Yönetim muhasebesi dalındaki gelişmelerin izlenebilmesi,
- Hataların minimuma indirilmesi ve iş veriminin artırılması,
- Yeni işe başlayan elemanların eğitilmesi, çalışan personelin kendi işletmesinin muhasebe şekil ve şartlarına uygun muhasebe bilincine varmasının sağlanması,
- Diğer yöneticilerin (teknik kökenli v.d.) muhasebe dalında bilgilendirilerek birimler arası iletişim ve koordinasyonun sağlanmasıdır.

Muhasebe uygulamaları devletin yapısı, devlet kurumlarının örgütlenmesi, küreselleşme, teknolojik yenilikler, eğitim düzeyi ve anlayışı, kültürel faktörler, toplumun sosyal ve ekonomik yapısı, uluslararası ve ulusal standartlar gibi çok sayıdaki faktörden etkilenmektedir (Nalbantoğlu, 2003: 7). Bu sayılan faktörler yanında muhasebe eğitiminin kalitesi, verilen dersler, derslerin içerikleri, ders verme şekli, ders verme araçları, donanımı ve ortamı, ders alan öğrenciler ve dersleri veren öğretim elemanları ve verilen bilgilerin uygulanmasından etkilenmektedir. Muhasebe eğitiminin kalitesinin artırılması, muhasebe bilgi sisteminin temel unsurları olan insan (muhasebeci), süreçler ve teknolojinin kalitesinin artırılmasına bağlıdır. Bunun odak noktası da eğitimidir (Kalmış ve Yılmaz, 2004: 3).

1.2. Konaklama İşletmelerine Yönelik Muhasebe Eğitimi ve Konaklama İşletmelerinin Lisans Düzeyinde Muhasebe Eğitiminden Beklentileri

Turizm sektörü konaklama, ulaştırma, eğlence, haberleşme, yiyecek-içecek ve benzeri gibi ekonomik, kişilerarası bir takım ilişkilere sebebiyet vermesinden dolayı kültürel ve sosyal faaliyet alanlarını içeren üretim dalı olduğundan sektörün yapısı oldukça yaygın ve karmaşık ilişkiler taşımaktadır. Özellikle, yoğun rekabet şartlarında faaliyette bulunan turizm işletmelerinin başarısında tüm personelin eğitim düzeyi önemli rol oynamaktadır. Turizm eğitimi kapsamında üzerinde asıl durulan konu her zaman mesleki eğitim olmuştur (Demirkol vd., 2002: 127). Son yıllarda ülkemizde birçok modern ve yeni otellerin inşaatı ile otelcilik sahasının popüler bir yatırım haline gelmiş olması, otel muhasebesini de önemli bir ihtisas muhasebesi haline getirmiştir. Bu konuda yapılacak araştırma ve yayınlar ile otel işletmeleri muhasebesi gelişebilir (Çetiner, 2002: 1). Her sektörde olduğu gibi turizm sektöründe de sektörün ihtiyaçları doğrultusunda yetişmiş muhasebe meslek mensubuna ihtiyaç duyulmaktadır. Bu ihtiyacın karşılanmasında önemli faktörlerden birisi de sektörün ihtiyaçlarına uygun olarak hazırlanmış muhasebe eğitim ve öğretim faaliyetidir. Aksi takdirde, sektörü tanımayan meslek mensubunun yetiştirilmesi hem uzun zaman almakta hem de maliyetli olmaktadır. Ancak turizm sektörünün talepleri doğrultusunda hazırlanmış bir muhasebe eğitimi ile bu ihtiyaçlar giderilebilir. Özellikle bir ihtisas muhasebesi olan konaklama sektörü muhasebesine gereken önemin verilerek, üniversite-sektör işbirliğiyle, sektörün ihtiyaçları dikkate alınarak muhasebe eğitimi planlanmalıdır (Bal vd., 2011: 241). Çalışmamızda özellikle konaklama işletmelerinin muhasebe eğitiminden beklentileri üzerinde durulmuştur.

Otel hesapları faaliyetin çeşitliliğini yansıtmakta ve genellikle de çok karmaşık olmaktadır (Burgess, 2007: 164). Konaklama muhasebesi araştırmaları ve geliştirmeleri; muhasebe sistemleri, performans ölçümleri, maliyet ve gelir yönetimi, fiyatlandırma ve kar planlaması, bütçe planlaması, yönetim kontrolü, yatırım değerlendirme ve değerlemeyi içine alan yönetim muhasebesi, finansal yönetim ve karar verme teknikleriyle ilgili konuların kapsamının genişliğini ortaya koymuştur (Harris ve Brown, 1998: 174). Bunun yanı sıra konaklama sektörü, büyük ölçüde mevsimsel satış dalgalanmalarından, hizmetlerin kısa dağıtım zinciri ve hızlı tüketiminden, çok sayıda ve etkin işgücü ihtiyacından ve sabit varlıklara yapılan büyük

yatırımlardan etkilenmektedir. Konaklama işletmelerinin bu özellikleri, sektörde muhasebe fonksiyonunun yüzleşmek zorunda olduğu güçlüklerle şekil vermektedir (Schmidgall, 2006: 8). Ağırlama işletmeleri, ister otel, motel, tatil köyü, kulüp, restoran, havaalanı ya da hastane olsun, her gün çok sayıda faaliyet gerçekleştirmektedir. Bu işletmeler çeşitli ürünler satmanın yanı sıra çeşitli hizmetlerde sunmaktadır. Bu çeşitli etkinlikleri takip etme ihtiyacıyla modern muhasebe sistemleri hazırlanmıştır (Schmidgall ve Damitio, 2006: 3).

Bir konaklama işletmesinde yer alan muhasebe fonksiyonu bilgi odaklıdır (Schmidgall, 2006: 8-9). Yani, muhasebenin en önemli rolü kullanıcılarına bilgi sağlamaktır. Finansal kurumlar, yatırımcılar, kredi verenler, vergilendirme kuruluşları, düzenleyici kurumlar, müşteriler, sendikalar, ekonomi planlamacıları gibi (Anawke ve Mayo, 2006: 23) dış kullanıcılar için muhasebe genellikle mali tablolar üzerinden aktarılır (Schmidgall, 2006: 8-9). Yiyecek hizmetleri müdürü, kat hizmetleri yöneticisi, odalar bölümü yöneticisi gibi (Anawke ve Mayo, 2006: 23) iç kullanıcılar için muhasebe faaliyet tabloları da dahil olmak üzere finansal raporların çeşitliliği sağlanmaktadır (Schmidgall, 2006: 8-9). Faaliyet tabloları, gelirleri ve ilgili giderleri yansıtmak için sorumluluk alanları ile biçimlendirilir. Ek olarak, işletmenin gelir tablosu, departman tabloları, odalar, yiyecek-içecek ve iletişim gibi gelir getiren ve yapılan giderler her bir bölüm için hazırlanır. Aynı zamanda bakım-onarım, satış ve pazarlama gibi hizmet merkezleri için de aynı tablolar sağlanmaktadır. İşletmelerin muhasebe departmanlarının büyüklüğü, sorumluluklarının çeşitliliği ya da üretilen raporların türleri ve sayısına bakılmaksızın muhasebe elemanı hizmeti sağlamaktan sorumludur. Muhasebe elemanı, ağırlama işletmelerinin amaçlarını karşılamak için otelin departmanlarının tümündeki müdürlerle yakın bir şekilde çalışmalıdır (Schmidgall, 2006: 8-9). Bu bağlamda konaklama işletmelerinde muhasebe fonksiyonu, muhasebe elemanından yöneticilere, başkan yardımcısı ve kontrolör gibi unvanlarla uzman bir grup tarafından sağlanmaktadır (Schmidgall ve Damitio, 2006: 11). Sorumlulukları da bordro hazırlama, ticari alacaklar, borç hesapları, satın alma, depolama ve güvenlik gibi tipik muhasebe fonksiyonlarını içermektedir (O'Fallon ve Rutherford, 2011: 80; Schmidgall ve Damitio, 2006: 11). Bu tartışma, konaklama işletmesinin günlük operasyonel faaliyetlerine muhasebe departmanının doğrudan katılımını göstermektedir. İlk olarak muhasebe konaklama işletmelerinin operasyonel ve finansal istatistiklerinin toplanması ve raporlanmasından sorumludur. Bu nedenle

karar verme ve bütçe hazırlığı için veri sağlayıcı olarak işletme kapsamında önemli bir kadro rolü oynar. İkinci olarak, muhasebe departmanının başı sadece işletme genel müdürüne karşı değil, aynı zamanda işletme zinciri mali başkan yardımcısı ya da otel sahibine karşı da sorumludur (O’Fallon ve Rutherford, 2011: 80-81).

Türkiye’de muhasebe eğitimi sadece eğitim kurumları tarafından değil, çeşitli meslek kuruluşları tarafından da verilmektedir. Bu anlamda Türkiye’de verilen muhasebe eğitimi iki kategoride incelenebilir. Bunlardan ilki eğitim ve öğretim kurumlarınca verilen örgün muhasebe eğitimidir, ikincisi ise; daha çok meslek örgütlerince verilen yaygın muhasebe eğitimidir. Ancak bu çalışmanın odak noktasını; yalnızca yüksek öğretim kurumlarınca verilen muhasebe eğitimi oluşturmaktadır. 1960 sonrası dönemde kamu ve özel sektör işletmeciliği, vergi alanında yaşanan gelişmeler ve muhasebenin ürettiği bilgilere olan gereksinim, muhasebe eğitiminin üniversiteler ve muhasebe eğitimi veren diğer kuruluşlarda kapsam, sunum ve biçim olarak gelişmesini sağlamıştır (Ünal vd., 2009: 118). 1970’li yıllarda kamu ve özel sektör işletmeciliği ve vergileme alanında yaşanan gelişmelerle birlikte muhasebenin ürettiği bilgilerin öneminin anlaşılması muhasebe alanında eğitim veren kurumların sayısının artmasına ve muhasebe eğitiminde verilen derslerin kapsam, biçim ve sunum şekli olarak değişmesine neden olmuştur (Sultanoglu vd., 2007: 224). 2000’li yıllardan sonra daha fazla önem kazanan muhasebe standartları da günümüzde muhasebe eğitiminde gerek lisans gerekse lisansüstü seviyede önemli konuların başında gelmektedir.

Günümüzde muhasebe mesleği, muhasebe, bilgi ve iletişim teknolojisi üçgenini oluşturarak “iş çözümleyici meslek” olarak görülmektedir. Bu açıdan muhasebecinin iş çözümleyicilik özelliği için muhasebe eğitiminde; işletme süreçleri, işletme stratejisi, organizasyon yapısı, bilgi teknolojisi, iş ölçümü, karar modelleri gibi değişik konuların bütünleştirilmiş şekilde ele alınması gerekir (Acar vd., 2010: 186). İşletmelerdeki tüm birimler, karar almak veya bilgi üretmek için finansal verilerden faydalanır. Bu nedenle finansal bilgi üreten bilgi işçisi, muhasebeci, bilgi kullanıcılarının gereksinim duyduğu her türlü finansal bilgiyi teknolojiyi kullanarak; zamanlı, ilgili, doğru ve güvenilir olarak sunmalıdır. Muhasebeciler sadece bilgi sağlamazlar. Öncelikle bilgiyi elde etmeli ve veriyi bilgiye dönüştürme sürecinde de yer almalıdırlar (Subaşı vd., 2010: 111; Utku, 2010: 228). Doğru ve güvenilir bilginin zamanında ulaştırılması bütün kesimlerin muhasebeden- muhasebeciden başlıca beklentisidir. Son yıllarda yaşanan

muhasabe hileleri ile skandallar sonucu toplumun özellikle de yatırımcıların ve ortakların en önemli beklentisi bu yönde olmuştur (Uzay vd., 2004: 2). Bu bağlamda muhasebecilerin sahip olması gereken bilgiler; genel bilgi, temel örgüt ve işletmecilik bilgisi, temel bilgi teknolojileri bilgisi, muhasebe ve muhasebeyle ilgili bilgilerdir. Beceriler ise daha çok derslerde değil mesleki deneyim ve eğitim programlarının toplam etkisi sonucu edinilmektedir. Muhasebecilerin sahip olması gereken beceriler; entelektüel beceriler, iletişim becerileri, kişilerarası beceriler ve teknolojik becerilerdir. Bu bağlamda muhasebe eğitimi bu bilgi ve becerileri verecek biçimde oluşturulmalıdır (Subaşı vd., 2010: 111).

Yapılan bazı çalışmalarda, lisans düzeyindeki muhasebe ders ve içeriklerinin üniversite sektör işbirliğiyle belirlenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu doğrultuda işletme yöneticilerinin % 94'ü üniversitelerle işbirliğinin yapılması gerektiği yönünde görüş bildirmiştir. Yapılan başka bir çalışmada ise, işletmelerin üniversitelerden eğitim konusunda beklentileri arasında üniversitelerin uygulamaya yönelmesi ve teoriden çok uygulamaya yönelik bilgiler verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır (Ünal vd., 2009: 120). Bu bağlamda muhasebede teorik bilgilerin aktarımı ve bunların pekiştirilmesi amacı ile uygulamada bilgisayar teknolojisinin kullanılması, bilgisayar destekli öğrenimin gerçekleştirilmesi, etkinliğin artırılması, eğitsel motivasyonun sağlanması ve uygulamalı öğrenme faaliyetinin gerçekleştirilmesi de oldukça önemlidir (Aktaş vd., 2009: 44). Teknolojik gelişmeler nedeniyle muhasebe eğitiminde kullanılan ders araç gereçlerinin de teknolojiyle uyumlu olması gereği de ortadadır. Teknolojideki hızlı değişimlere bağlı olarak ders programlarının bu gelişmelere uygun olarak güncellenmesi gerekmektedir. Dolayısıyla piyasa ihtiyaçlarına bağlı olarak tasarımı periyodik olarak değişebilecek ders programı geliştirilmesi uygun olacaktır (Başar, 2005: 65).

Yukarıdaki açıklamalara rağmen, işletmelerin, özellikle yönetici pozisyonunda olan kişilerin, bütçe; temel finans; raporlama bilgisine sahip olmaları gerektiği, ancak alt kademedeki çalışanların sadece analitik düşünme yeteneğine sahip olmalarının yeterli olduğu düşünülmektedir. Alt kademedeki çalışanlar için özel bir muhasebe bilgisine ihtiyaç duyulmadığı; süreç içerisinde bu kişilerin işlerini gerçekleştirirken bu deneyimi kazanabilecekleri kabul edilmektedir (Şoğur vd., 2010: 93). Her iki koşul birlikte düşünüldüğünde Türkiye'de muhasebe eğitiminin günümüz koşullarındaki gereksinimlere tam anlamıyla yanıt verdiğini söylemek güçtür. Mevcut durumyla muhasebe eğitimi günümüzün muhasebe

uzmanlık bilgisini sağlamaktan oldukça uzaktır. Bu durum, verilen dersler, derslerin içerikleri, ders verme şekli, ders verme araçları, ders donanımı ve ortamı, dersi alan öğrenciler, dersleri veren öğretim elemanları ve verilen bilgilerin uygulanmaması (staj) gibi birçok faktöre bağlıdır (Kalmış vd., 2004: 4). Dolayısıyla bilgi ve iletişim teknolojilerinin ortaya çıkarttığı yeni oluşumlar ve yarattığı olanaklar karşısında; muhasebe eğitim ve uygulamalarında bu mesleği uygulamalı ve akademik düzeyde yapanlarda “stratejik bir değişim” kaçınılmaz bir hale gelmiştir (Uçma vd., 2009: 40).

Yapılan bir çalışmaya göre konaklama sektörünün muhasebe eğitiminden beklentileri; turizm sektörünü ilgilendiren teşvikler, istisnalar gibi konulardaki güncel değişikliklerin takip edilmesi, turizm sektörü ile ilgili konularda danışmanlık hizmetleri verilmesi, otelin işleyişi ve çalışma düzeni hakkında yeterli bilginin verilmesi, uygulamaya yönelik mesleki derslerin artırılması, mesleki yabancı dile geniş yer verilmesi, teorik dersler yanında staj uygulamalarına gereken önemin verilmesi, staj uygulamasının yeterli sürelerde etkin olarak yapılması ve sektöre yönelik muhasebe paket programlarının kullanılmasının öğretilmesidir (Bal vd., 2011: 253).

2. ARAŞTIRMANIN SONUÇLARI

Konaklama işletmelerinin muhasebe eğitiminden beklentilerini tespit etmek amacıyla yapılan anketin çalışmasında araştırmanın evrenini; Alanya’da faaliyet gösteren 5 yıldızlı oteller oluşturmaktadır. Diğer oteller kapsam dışında tutulmuştur. Bunun nedeni otellerin genelde sezonluk çalışması ve muhasebe organizasyonun 5 yıldızlı otellerde daha profesyonelce yapıldığı anlayışıdır. Alanya’da faaliyet gösteren 5 yıldızlı otel sayısı 42 tanedir. Bu oteller içinde grup otellerinde olması nedeniyle araştırma 36 otelde yapılmıştır. Araştırma, bu otellerin tamamında yüz yüze görüşme yöntemi ile yapılmıştır. Görüşmede katılımcılara daha önceden hazırlanan bir anketi doldurmaları istenmiştir. Anket, işletmelerdeki muhasebe yöneticileri ve yanlarında çalışan personelin demografik durumu, muhasebe personelinin bilgi ve beceri düzeyinin değerlendirilmesi ve muhasebe eğitiminden beklenti ve önerileri içeren sorulardan oluşmaktadır. Muhasebe personelinin bilgi ve beceri düzeyinin değerlendirilmesi ile ilgili sorularda beşli likert ölçeği kullanılmıştır. Personelin muhasebe konusunda bilgi ve becerisi ile ilgili yaşanan sorunlar ve muhasebe eğitiminden beklenti ve önerileri içeren soru ise açık uçlu bırakılmıştır. Verilerin analizinde “SPSS 14” istatistik programı kullanılmıştır. Analizde frekans dağılımları tespit edilmiş, ankete katılan muhasebe yöneticilerinin muhasebe biriminde

çalışanları değerlendirmesi ve yaşanan sorunlar ile muhasebe eğitiminden beklentileri test edilmiştir.

Anket çalışmasının yapıldığı işletmelere ilişkin demografik özelliklerin frekansları ve yüzde dağılımları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: İşletmelere ilişkin demografik özellikler

		Sayı	Yüde %
İşletmenin Muhasebe Departmanında Çalışan Kişi Sayısı	0- 3 kişi	7	19.4
	4- 7 kişi	28	77.8
	8 kişi ve üzeri	1	2.8
İşletmenin Muhasebe Kayıtlarının Tutulduğu Yer	İşletme İçi, Muhasebe Departmanında	21	58.3
	İşletme Dışı, SMMM Bürosunda	15	41.7
Muhasebe Derslerinin İçeriği Belirlenirken Konaklama	Evet	4	11,1
İşletmelerinin Talepleri Dikkate Alınmakta mıdır?	Hayır	32	88,9
Personele Hizmet İçi Eğitim Verilmekte midir?	Evet	15	41.7
	Hayır	21	58.3
	Eğitim Konusu	Otel Sayısı	
Personele verilen Hizmet İçi Eğitimlerin İçeriği	Maliyet Muhasebesi	15	
	Bilgisayarlı Muhasebe	11	
	Finansal Muhasebe	11	
	Yönetim Muhasebesi ve Kontrol	9	
	Vergileme	7	
	Mali Analiz ve Denetim	5	
	Mevzuat	0	
	Güncellemeleri	0	
	Muhasebe Standartları	0	

Tablo 1’den görüldüğü gibi ankete katılan işletmelerde muhasebe departmanında genelde ortalama 4-7 kişi çalışmaktadır. İşletmelerden yüzde 58’i muhasebe kayıtlarını işletme içerisinde tutmaktadır. İşletmelerden yaklaşık yüzde 89’u okullarda okutulan muhasebe derslerinin içeriği belirlenirken konaklama işletmelerinin taleplerinin dikkate alınmadığını belirtmiştir. İşletmeler genelde personelin muhasebe alanındaki eksikliğini hizmet içi eğitim vererek kapatmaya çalışmaktadır. Bu alanda en çok verilen eğitim maliyet muhasebesiyle ilgilidir.

Mevcut duruma ilişkin ifadelerin frekansları, yüzde dağılımları, ortalama ve standart sapmaları Tablo 2’de verilmiştir. Tabloda rakamsal olarak ifade edilen ve ankete katılanlara sorulan önermeler şunlardır:

- 1- Muhasebede çalışan personelinizin öğrenimi sırasında almış olduğu muhasebe eğitimi yeterlidir.
- 2- Muhasebede çalışan personelinizin öğrenimi sırasında almış olduğu bilgisayarlı muhasebe bilgisi yeterlidir.
- 3- Muhasebede çalışan personelinizin ticari belgeleri tanıyabilme bilgisi yeterlidir.
- 4- Muhasebede çalışan personelinizin turizm muhasebesi hakkındaki bilgileri yeterlidir.
- 5- Muhasebede çalışan personelinizin TMS/TFRS konusunda bilgileri yeterlidir.
- 6- Muhasebede çalışan personelinizin banka işlemleri ve muhasebesi hakkındaki bilgileri yeterlidir.
- 7- Muhasebede çalışan personelinizin mevzuat bilgisi yeterlidir.
- 8- Muhasebede çalışan personeliniz muhasebe eğitimi kapsamında genel işletmecilik, turizm işletmeciliği ve yönetim organizasyon konularında yeterli bilgi birikimine sahiptir.
- 9- Muhasebede çalışan personelinizin mesleği ve işiyle ilgili teknik bilgileri yeterlidir.
- 10- Muhasebede çalışan personeliniz eğitimden öğrendiklerini uygulama becerilerine sahiptir.
- 11- Muhasebede çalışan personeliniz işi kolaylaştırıcı ve pratik bilgiye sahiptir.
- 12- Muhasebede çalışan personeliniz sektör ve işletme ile ilgili özel bilgilere sahiptir.
- 13- Muhasebede çalışan personeliniz mesleği ile ilgili yeni gelişmeleri takip etmektedir.
- 14- Muhasebede çalışan personelinizin işlerinde ilerleme arzuları yüksektir.
- 15- Yeni mezun personelinizin işe uyumu hızlıdır.
- 16- Muhasebede çalışan personeliniz stajyerlere yardımcı olur ve onları eğitir.

Tablo 2: Mevcut duruma ilişkin ifadeler katılma dağılımı

İfadeler	Katılma Derecesi										Top.	Ortalama	Standart Sapma	
	1		2		3		4		5					
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%				
1	2	5,6	5	13,9	10	27,8	19	52,8	0	0	36	100	3,3	,91
2	2	5,6	7	19,4	6	16,7	21	58,3	0	0	36	100	3,3	,97
3	1	2,8	8	22,2	8	22,2	19	52,8	0	0	36	100	3,3	,90
4	2	5,6	10	27,8	8	22,2	16	44,4	0	0	36	100	3,1	,98
5	1	2,8	8	22,2	7	19,4	18	50,0	2	5,6	36	100	3,3	,98
6	1	2,8	5	13,9	2	5,6	26	72,2	2	5,6	36	100	3,6	,89
7	1	2,8	2	5,6	7	19,4	25	69,4	1	2,8	36	100	3,6	,76
8	1	2,8	8	22,2	7	19,4	17	47,2	3	8,3	36	100	3,4	1,08
9	1	2,8	6	16,7	8	22,2	19	52,8	2	5,6	36	100	3,4	,93
10	2	5,6	3	8,3	2	5,6	27	75,0	2	5,6	36	100	3,7	,92
11	1	2,8	4	11,1	7	19,4	23	63,9	1	2,8	36	100	3,5	,84
12	4	11,1	7	19,4	11	30,6	14	38,9	0	0	36	100	2,9	1,02
13	11	30,6	11	30,6	8	22,2	6	16,7	0	0	36	100	2,2	1,07
14	2	5,6	3	8,3	10	27,8	19	52,8	2	5,6	36	100	3,4	,93
15	6	16,7	8	22,2	14	38,9	7	19,4	1	2,8	36	100	2,6	1,06
16	10	27,8	6	16,7	12	33,3	8	22,2	0	0	36	100	2,5	1,13

1-Hiç Katılmıyorum, 2-Katılmıyorum, 3- Kararsızım, 4- Katılıyorum, 5- Tamamen Katılıyorum

Tablo 2’de istatistiksel sonuçları ayrıntılı olarak verilen ifadeler genel olarak değerlendirildiğinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılabilir.

- Muhasebede çalışan personelin öğrenimi sırasında almış olduğu muhasebe eğitiminin istenildiği kadar yeterli olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Muhasebe yöneticilerinin ancak yarıdan az fazlası muhasebede çalışan personelin öğrenimi sırasında almış olduğu bilgisayarlı muhasebe bilgisinin yeterli olduğunu düşünmektedir.
- Benzer şekilde muhasebede çalışan personelin ticari belgeleri tanıyabilme bilgisi istenilen seviyede değildir.
- Katılımcılar muhasebede çalışan personelin turizm muhasebesi hakkındaki bilgilerinin yeterli olmadığını düşünmektedir.
- Muhasebe müdürleri, çalışanlarının banka işlemleri ve muhasebesi hakkındaki bilgilerini yeterli bulmaktadırlar. Benzer şekilde katılımcılar, muhasebe personelinin mevzuat bilgisini yeterli bulmaktadır.
- Katılımcılar, “muhasebede çalışan personeliniz muhasebe eğitimi kapsamında genel işletmecilik, turizm işletmeciliği ve yönetim organizasyon konularında yeterli bilgi birikimine sahiptir” ifadesine genelde katılmamaktadırlar.
- Personelin mesleği ve işiyle ilgili teknik bilgilerinin orta seviyede yeterli olduğu ortaya çıkmaktadır.

- Muhasebe müdürleri muhasebede çalışan personelin eğitimden öğrendiklerini uygulama becerilerine sahip olduğunu düşünmektedirler. Benzer şekilde muhasebede çalışan personelin işi kolaylaştırıcı ve pratik bilgiye sahip olduğuna inanılmaktadır.
- Ankete verilen cevaplardan muhasebede çalışan personelin sektör ve işletme ile ilgili özel bilgilere sahip olmadığı sonucu ortaya çıkmaktadır. Eksik oryantasyon uygulamaları ve turizm sektörünün sezonluk olması bu durumun bir nedeni olarak görülebilir.
- Muhasebe müdürleri muhasebede çalışan personelin mesleği ile ilgili yeni gelişmeleri takip etmediğini düşünmektedirler.
- Muhasebede çalışan personelin işlerinde ilerleme arzuları muhasebe müdürleri tarafından ne iyi ne de kötü olarak belirtilmiştir. Personelin ilerleme arzuları; makro anlamda turizm sektörü 12 aya yayılması ile mikro anlamda işletmeler yetkilendirme, sorumluluk verme, etkin ücretlendirme ve ödül sistemleri gibi uygulamalarla yükseltilebilir.
- “Yeni mezun personelinizin işe uyumu hızlıdır.” ifadesinde katılımcılar genel olarak olumsuz görüş belirtmişler. Bu durumda nedeni yukarıdaki ifadelerde belirtildiği gibi oryantasyon çalışmalarının olmamasından ya da eksik yapılmasından kaynaklanabilir.
- Genel olarak ankete katılımcıların; personelinin stajyerlere yardımcı olup, onları eğittikleri ifadesine katılmadıkları sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu durumun bir nedeni, personelin stajyerleri gelecekte kendileri için bir rakip olarak görmeleri olabilir.

Araştırmaya katılan işletmelerin hizmet içi eğitime sahip olup olmaması ile mevcut muhasebe eğitimini değerlendirdikleri 16 ifade arasında farklılık olup olmadığı belirlemek için t-testi yapılmıştır. Yapılan t-testi sonucunda 16 ifadeden 2'sinde istatistiksel anlamda önemli bir farklılık bulunmaktadır. İstatistiksel anlamda önemli farklılık bulunan 2 ifadenin analiz sonuçları aşağıda verilmektedir.

$H_1 = \text{Hizmet içi eğitime sahip olan ve olmayan işletmeler arasında mevzuat eğitiminin yeterliliği bakımından bir farklılık bulunmaktadır.}$

Tablo 3: Hizmet içi eğitime sahip olup olmama ve mevzuat eğitiminin yeterliliğine ilişkin T-Testi analizi sonuçları

Hizmet İçi Eğitim	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	t-değeri	P(sig.)
Var	4	,377	2,914	,007
Yok	3,38	,864		

P= 0,007<0,05

t= 2,914, p= ,007<,05 olduğu için gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır ve H_0 hipotezi reddedilir. Yani hizmet içi eğitime sahip olan işletmelerin mevzuat eğitimi yeterliliği (A.O= 4, S.S=,377), hizmet içi eğitime sahip olmayan işletmelerin mevzuat eğitimi yeterliliği (A.O=3,38, S.S=,864) arasında % 95 anlamlılık düzeyine göre önemli bir farklılık bulunmaktadır.

$H_1 = Hizmet içi eğitime sahip olan ve olmayan işletmeler arasında yeni gelişmeleri takip etme bakımından bir farklılık bulunmaktadır.$

Tablo 4: Hizmet içi eğitime sahip olup olmama ve yeni gelişmeleri takip etmeğe ilişkin T-Testi analizi sonuçları

Hizmet İçi Eğitim	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	t-değeri	P(sig.)
Var	1,80	,774	-2,385	,023
Yok	2,57	1,164		

P= 0,023<0,05

t= -2,385, p= ,023<,05 olduğu için gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır ve H_0 hipotezi reddedilir. Yani hizmet içi eğitime sahip olan işletmelerin personelinin yeni gelişmeleri takip etmesi (A.O= 1,80, S.S=,774), hizmet içi eğitime sahip olmayan işletmelerin personelinin yeni gelişmeleri takip etmesi (A.O=2,57, S.S=1,164) arasında % 95 anlamlılık düzeyine göre önemli bir farklılık bulunmaktadır.

İşletmelerin muhasebe departmanında çalışan kişi sayıları ile işletmelerin muhasebe kayıtlarının nerede tutulduğu arasında ilişkiyi incelemek için Ki-kare bağımsızlık testi yapılmıştır. Yapılan analizin sonuçları Tablo 5 ve 6'da gösterilmiştir.

$H_1 = Muhasebe departmanında çalışan kişi sayıları ile işletmelerin muhasebe kayıtlarının tutulduğu yer arasında ilişki vardır.$

Tablo 5: Muhasebe Departmanında Çalışan Kişi Sayıları İle İşletmelerin Muhasebe Kayıtlarının Tutulduğu Yere İlişkin Ki-Kare Analizi Sonuçları

	Sayı	Muhasebe Kayıtlarının Tutulduğu Yer		Toplam	
		İşletme İçi	İşletme Dışı		
	Sayı	1	6	7	
Muhasebe Departmanında Çalışan Kişi Sayısı	0- 3	Muhasebe Departmanında Çalışan Kişi Sayısı	14,3%	85,7%	100,0%
	4- 7	Muhasebe Departmanında Çalışan Kişi Sayısı	67,9%	32,1%	100,0%
	8 Kişi Ve Üzeri	Muhasebe Departmanında Çalışan Kişi Sayısı	100,0%	,0%	100,0%
	Sayı	21	15	36	
Toplam	Muhasebe Departmanında Çalışan Kişi Sayısı	58,3%	41,7%	100,0%	

Tablo 6: Chi-Square testi sonuçları

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	7,347(a)	2	,025
Likelihood Ratio	7,996	2	,018
Linear-by-Linear Association	7,000	1	,008
N of Valid Cases	36		

P= 0,025<0,05

$p= ,025<,05$ olduğu için gruplar arasında anlamlı bir ilişki vardır ve H_0 hipotezi reddedilir. Yani işletmelerde muhasebe departmanında çalışan kişi sayısı arttıkça işletmeler muhasebe kayıtlarını işletme içinde muhasebe departmanında tutmakta, işletme dışında serbest muhasebeci mali müşavirlik bürosunda kayıt tutma azalmaktadır.

3. SONUÇ

Bu çalışmada, Alanya'da faaliyet gösteren 5 yıldızlı konaklama işletmelerinde muhasebe müdürleri ile yapılan ankette mevcut muhasebe personelinin eğitim durumu 16 ifade ile değerlendirilmiştir. Yüz yüze görüşmeler sırasında katılımcılar, 12 ay açık olan oteller dışında 6 ay faaliyet gösteren otellerde bir iki personel dışında bütün alt kadroların her sene değiştiğini, devamlı çalışan personel olmadığı için de yeni gelen personelin bilgisiz olduğunu belirtmişlerdir. Muhasebe müdürleri yeni personelin hizmet içi eğitimler yoluyla eksikliklerinin giderilmeye çalışıldığını belirtmiştir. Yapılan analizlerden de görüldüğü gibi işletmeler özellikle personelinin mevzuat eğitimindeki yeterliliğini ve yeni gelişmeleri takip etmesini bu eğitimler neticesinde sağlamaktadırlar. Muhasebe müdürlerinden çoğu muhasebe derslerinin içeriği belirlenirken, konaklama işletmelerinin taleplerinin dikkate alınmasını istemektedir. Bu yapılmadığı için, muhasebe departmanında çalışan personel okul eğitimi sırasında sadece genel bir teorik bilgiye sahip olmakta bunu uygulamaya dökmekte ise büyük sıkıntılar yaşamaktadır. Muhasebe müdürleri, netsis, vega vb. kullanılan paket programlara çalışanların tamamen yabancı olduğunu ve çalışanların muhasebede kullanılan birçok evrakı ilk kez otellerde gördüklerini söylemişlerdir. Bu konuda turizm sektöründe çalışan muhasebe müdürlerinin beklentileri, okullarda turizm sektörü uygulamasına yönelik mesleki derslerin fazlaştırılması, bilgisayarlı muhasebe derslerine gereken önemin verilmesi, muhasebede kullanılan belgelerin tanıtılması ve nasıl düzenleneceğinin gösterilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Aynı zamanda bu sorunun diğer bir çözümü olarak, okullarda staj zorunluluğu getirilmesi ve staj denetiminin özenle yapılmasının gerekliliği ortaya koyulmuştur. Anketten çıkarılan diğer bir sonuç ise, muhasebe departmanında potansiyel eleman eksikliğidir. Bunun için işletmeler okullarda öğrencilerin muhasebe konusunda detaylı bir şekilde bilgilendirilmesini ve özendirilmesini istemektedirler.

Bunun yanı sıra turizm bölümü okuyan öğrenciler ise genelde sektörde muhasebe departmanını tercih etmemektedirler. Bu durumun birçok nedeni olabilir. Bu süreçte Türkiye'de muhasebe çalışanlarının çalışma koşulları, meslekten umduklarını bulup bulamama, işlerine karşı duyarlılıkları, ekonomik durumları incelenmelidir (Uyar vd., 2011: 219). Bunun yanında turizm işletmeciliği mezunlarının serbest muhasebeci mali müşavir ve yeminli mali müşavir olarak çalışmamaları da muhasebe

bölümünü tercih etmemelerinin bir nedeni olarak gösterilebilir. Bilindiği gibi 3568 sayılı kanunun ilgili maddesinde meslek mensubu olabilmenin özel şartları belirtilmiştir. Bu şartlar arasında maalesef turizm işletmeciliği sayılmadığından ilgili bölüm mezunları meslek mensubu olamamaktadırlar. Bu konuda yapılacak bir düzenleme ile turizm işletmeciliği mezunlarının muhasebe mesleğini tercih etmeleri artırılabilir.

Sonuç olarak turizm sektörü, sektörü tanıyan, muhasebe konusunda teorik ve pratik bilgiyle donanımlı muhasebe meslek mensubuna ihtiyaç duymaktadır. Aksi takdirde özellikle mevsimsel özellik taşıyan konaklama işletmelerinde muhasebe personelin yetiştirilmesi hem uzun zaman almakta hem de maliyetli olmaktadır. Bu konuda sektör- üniversite işbirliği ile sektörün talepleri dikkate alınarak hazırlanmış muhasebe ders içeriklerine gereken önemin verilmesi gerekmektedir. Yapılan bu çalışma sadece sektörün düşüncelerini genel olarak ölçen bir çalışma olarak değerlendirilmelidir. Başka bölgelerde yapılacak detaylı çalışmalar konuyla ilgili soruna başka çözüm önerileri getirebilir.

KAYNAKÇA

Acar, Vedat, Aktaş, Rafet, “Üretim İşlevi ve Maliyet Muhasebesi Etkileşiminde Maliyet Muhasebesi Eğitiminden Beklentiler: Uygulama Eğitimi Model Önerisi”, 29. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu Bildirileri, Galatasaray Üniversitesi, Alanya, 21-25 Nisan 2010.

Aktaş, Rafet, Acar, Vedat, “Muhasebe Eğitiminde Bilgisayarlı Muhasebeden Kurumsal Kaynak Planlaması (ERP) Uygulamalarına Geçiş - ERP Eğitim Model Önerisi”, *Muhasebe ve Denetim Bakış*, Sayı: 27, 2009.

Anawke, Bridget, Mayo, Cynthia, “The Accounting Side of Hospitality”, *Hosteur*, Cilt: 15, Sayı: 1, 2006.

Antalya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Belgeli Tesis İstatistikleri, (<http://www.antalyakulturturizm.gov.tr/belge/1-90435/2011-yili.html>, Temmuz 06, 2011).

Aydın, Sinan, *Muhasebe Eğitiminin İşletme Beklentilerini Karşılama Derecesinin Ölçülmesi ve Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartlarına Uygunluğunun Değerlendirilmesi*, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2007.

Bal, Ç. Emine, Koçyiğit, Ç. Seyhan, Öztürk, Veli, “Konaklama Sektörünün Muhasebe Eğitiminden Beklentileri Ve Ankara’daki 5 Yıldızlı Otellerde Uygulama”, 30. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu Bildirileri, Gazi Üniversitesi, Antalya, 27 Nisan-1 Mayıs 2011.

Başar, A. Banu, “Muhasebe Mesleğinde Başarı İçin İstenilen Bilgi ve Beceriler İle Muhasebe Eğitiminin Değişen Yüzü”, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 13, 2005.

Boyce, Gordon, “Critical Accounting Education: Teaching and Learning Outside The Circle”, *Critical Perspectives on Accounting*. Sayı: 15, 2004.

Burgess, Cathy, “Planning for the Centralization of Accounting in Chain Hotels”, *Tourism and Hospitality Planning & Development*, Cilt: 1, Sayı: 2, 2004.

Burgess, Cathy, “Is There A Future for Hotel Financial Controllers”, *Hospitality Management*, Sayı: 26, 2007.

Çetiner, Ertuğrul, *Konaklama İşletmelerinde Muhasebe Uygulamaları*, Gazi Kitabevi, Ankara 2002.

Demir, Hülya, Yürekli, Emin, “Yeni Nesil Üretim ve Hizmet Sektörünün Muhasebe Eğitiminden Beklentileri”, *30. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu Bildirileri*, Gazi Üniversitesi, Antalya, 27 Nisan-1 Mayıs 2011.

Demirel, Özcan, *Planlamadan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı*, Pegem A Yayıncılık, Ankara 2003.

Demirkol, Şehnaz, Pelit, Elbeyi, “Türkiye’deki Turizm Eğitim Sistemi ve Avrupa Birliği Sürecinde Olası Gelişmeler”, *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı: 2, 2002.

Dinç, Engin, Abdioğlu, Hasan, “İşletmelerde Kurumsal Yönetim Anlayışı ve Muhasebe Bilgi Sistemi İlişkisi: İMKB-100 Şirketleri Üzerine Ampirik Bir Araştırma”, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 12, Sayı: 21, 2009.

Durak, Gökhan, *Üniversitelerde Verilen Muhasebe Eğitiminin Kırklareli Yöresi’nde Faaliyet Gösteren Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Beklentilerini Karşılama Düzeyinin İncelenmesi*, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Edirne 2009.

Harris, J. Peter, Brown, J. Brander, “Research and Development in Hospitality Accounting and Financial Management”, *Hospitality Management*, Sayı: 17, 1998.

İbiş, Cemal, Çelikdemir, Ç. Neşe, “Bankacılık Sektörünün Muhasebe Eğitiminden Beklentileri”, *30. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu Bildirileri*, Gazi Üniversitesi, Antalya, 27 Nisan-1 Mayıs 2011.

Kalmış, Halis, Yılmaz, B. Burcu, “Lisans Seviyesindeki Muhasebe Eğitiminin Mevcut Durumu ve Geliştirilmesi İçin Yapılması Gereken

Geliştirmeler”, 23. *Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu Bildirileri*, İstanbul Üniversitesi, Antalya, 19-23 Mayıs 2004.

Korukoğlu, Ayşen, “İşletmelerde Muhasebe Eğitimi ve Üniversitelerle İşbirliği”, *D.E.Ü.İ.İ.B.F.Dergisi*, Cilt: 13, Sayı: 2, 1998.

Lin, Z. Jun, “A Factor Analysis on Knowledge and Skill Components of Accounting Education: Chinese Case”, *Advances in Accounting, Incorporating Advances in International Accounting*, Sayı: 24, 2008.

Nalbantoğlu, Rıfat, “Muhasebe Uygulamaları Konusunda Meslek Mensuplarının Bakış Açıları”, 6. *Türkiye Muhasebe Denetimi Sempozyumu Bildirileri*, İSMMMO, İstanbul, 16-19 Nisan 2003.

O’Fallon, J. Michael, Rutherford, G. Denney, *Hotel Management and Operations*, Fifth Edition, John Wiley & Sons, INC, New Jersey 2011.

Orhaner, Emine, Tunç, Azize, *Ticaret ve Turizm Eğitiminde Özel Öğretim Yöntemleri*, Gazi Kitabevi, Ankara 2003.

Pelit, Elbeyi, Demir, Ebru, “Otel İşletmeleri İşgörenlerinin Bakış Açısıyla Hizmetiçi Eğitim Uygulamalarının Değerlendirilmesi”, 11. *Ulusal Turizm Kongresi*, Kuşadası, 2-5 Aralık 2010.

Schmidgall, S. Raymond, *Hospitality Industry Managerial Accounting*, Sixth Edition, Educational Institute, American Hotel & Lodging Association, Michigan 2006.

Schmidgall, S. Raymond, Damitio, W. James, *Hospitality Industry Financial Accounting*, Third Edition, Educational Institute, American Hotel & Lodging Association, Michigan 2006.

Subaşı, Şerife, Suvacı, Bahar, “İnsan Kaynakları Yönetiminin Muhasebe Bölümünden ve Muhasebe Eğitiminden Beklentileri”, 29. *Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu Bildirileri*, Galatasaray Üniversitesi, Alanya, 21-25 Nisan 2010.

Sultanoğlu, Banu, Akman, H. Nazlı, Şimşak-Muşan, Can, “Lisans ve Yüksek Lisans İşletme Programlarında Muhasebe Dersleri- Yeniden Ele Alış”, 26. *Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu Bildirileri*, Uludağ Üniversitesi, Antalya, 23-27 Mayıs 2007.

Süer, M. Hüseyin, *Ticaret Meslek Liselerinde Muhasebe Eğitimi, Muhasebe Eğitiminden Beklentiler ve Karşılaşılan Sorunlar*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2007

Şaklak, Öznur, Buran, Yasemin, “Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerde (Kobi) Muhasebe Bilgi Sisteminin Önemi”, *MYO-OS 2010- Ulusal Meslek Yüksekokulları Öğrenci Sempozyumu Bildirileri*, Düzce, 21-22 Ekim 2010.

Şoğur, Macide, Keskin, A. Duygu, “Pazarlama İletişimi İşlevinin, Muhasebe Eğitiminden Beklentileri ve Bu Beklentileri Tespit Etmeye Yönelik Bir Araştırma”, 29. *Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu Bildirileri*, Galatasaray Üniversitesi, Alanya, 21-25 Nisan 2010.

Tek, Nergis, Dalkılıç, A. Fatih, “Pazarlama-Satış ve Muhasebe İşlevlerinin Etkileşiminde Muhasebe Eğitiminden Beklentiler”, 29. *Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu Bildirileri*, Galatasaray Üniversitesi, Alanya, 21-25 Nisan 2010.

Tokay, S. Hüseyin, Deran, Ali, Arslan, Seçkin, “Lojistik Maliyet Yönetiminde İzlenebilecek Stratejiler ve Muhasebe Eğitiminden Beklentiler”, 29. *Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu Bildirileri*, Galatasaray Üniversitesi, Alanya, 21-25 Nisan 2010.

Kültür ve Turizm Bakanlığı, Turizm Gelir-Gideri, GSMH-GSYİH, İhracat-İthalat, Ortalama Harcamalar- 2010, <http://www.ktbyatirim.isletmeler.gov.tr/belge/1-74210/turizm-geliri-ve-gideri-gsmh-ve-gsyihiracat-ve-ithala-.html>, Temmuz 06, 2011).

Uçma, Tuğba, Beycan, Mehmet, “Muhasebe Eğitiminde Uzaktan Öğretim ve E- Öğrenme”, *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, Cilt: 2, Sayı: 3, 2009.

Utku, D. Burcu, “Üretim İşletmeleri Açısından Muhasebe Eğitiminin Değerlendirilmesi ve Beklentilerin Analizi: Antalya Organize Sanayi Bölgesinde Bir Araştırma”, 29. *Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu Bildirileri*, Galatasaray Üniversitesi, Alanya, 21-25 Nisan 2010.

Uyar, Süleyman, Erdinç, S. Başak, “Muhasebe Personelinin İş Doyumu ve Tükenmişlik Düzeyi”, *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, Cilt: 13, Sayı: 1, 2011.

Uyar, Süleyman, “Uluslararası Eğitim Standartları (IES) ve Akdeniz Üniversitesi’nde Muhasebe Eğitimi”, *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, Cilt: 10, Sayı: 1, 2008.

Uzay, Şaban, “21. Yüzyılın Başında Muhasebe Mesleğini Etkileyen Gelişmeler ve Geleceğe Yönelik Değerlendirmeler”, *Mali Çözüm Dergisi*, Sayı: 67, 2004.

Uzay, Şaban, Güngör, Şükran, “Muhasebecilerin Sorunları ve Beklentileri: Kayseri ve Nevşehir İlleri Uygulaması”, *MUFAD - Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Sayı: 22, 2004.

TURMOB, 3568 Sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu, (<http://www.turmob.org.tr/mbs/Default.aspx>, Mayıs 12, 2011).